

Trgovina krivotvorenim lijekovima

Izvršni sažetak

Izvršni sažetak

Svrha je ovog izvješća, kao jednog u nizu studija koje provode OECD i Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), poboljšanje razumijevanja problema i izazova s kojima se vlade, poduzeća i društvo suočavaju u pogledu trgovine lažnim lijekovima.

Nezakonita tržišta za krivotvorene lijekove privlače krivotvoritelje svojim visokim profitnim maržama, malim rizikom od otkrivanja i kaznenog progona, blagim kaznama i lakoćom kojom je potrošače moguće uvjeriti da su krivotvoreni proizvodi autentični. Međunarodna trgovina krivotvorenim lijekovima 2016. dosegla je vrijednost od 4,4 milijarde USD te ugrožava javno zdravlje i sigurnost, a omogućuje bogaćenje pojedincima i organiziranim skupinama koji se bave kriminalom. To ne uključuje znatno veliku količinu nezakonitih lijekova proizvedenih i konzumiranih unutar zemalja. Krivotvoreni su lijekovi ne samo uzrokom gospodarske štete za sektor, već su i velika prijetnja javnom zdravlju, s obzirom na to da često nisu propisno formulirani i da mogu sadržavati opasne sastojke.

U razdoblju od 2014. do 2016. zaplijenjene su krivotvorine uključivale lijekove namijenjene liječenju ozbiljnih bolesti, uključujući malariju, HIV/AIDS i rak. Uključivale su i antibiotike, lijekove za poremećaje povezane sa stilom života, lijekove protiv bolova i lijekove protiv dijabetesa i za središnji živčani sustav.

Što se utvrdilo istraživanjem?

U okviru ove studije na međunarodnoj je razini sastavljen i analiziran jedinstveni skup podataka o carinskim zapljenama i drugih podataka tijela za izvršavanje zakonodavstva, zajedno sa strukturiranim razgovorima provedenima sa stručnjacima iz tog sektora te trgovinskim i carinskim stručnjacima kako bi se utvrdili vrijednost i opseg trgovine krivotvorenim lijekovima i njezina kretanja.

Utvrđeno je da krivotvoreni lijekovi potječu ponajprije iz Narodne Republike Kine, Hong Konga (Kina), Singapura i Indije. Dok su Kina i Indija primarni proizvođači lažnih lijekova, Ujedinjeni Arapski Emirati, Singapur i Hong Kong (Kina) djeluju u svojstvu tranzitnih gospodarstava. Druge su relevantne tranzitne točke za lažne lijekove Jemen i Iran.

S tih se lokacija lažni lijekovi mogu otpremiti bilo kamo u svijet, iako se čini da su glavna odredišta afričke i europske zemlje i Sjedinjene Američke Države.

O kakvim je izazovima riječ?

Za uspješno trgovanje krivotvorinama krivotvoritelji se moraju probiti u lance opskrbe koje proizvođači i regulatorna tijela u većini slučajeva pažljivo prate. Dok trgovci na veliko odgovorni za distribuciju većeg dijela lijekova nisu u opasnosti, prodorima krivotvoritelja izložene su tisuće

distributera druge razine. Otkrivanje krivotvorina zahtijeva stručnu provjeru, koja može biti skupa. Sposobnost krivotvoritelja da postignu da ambalaža proizvoda nalikuje ambalaži autentičnih proizvoda ključan je čimbenik njihove uspješnosti, kao i njihova sposobnost da učine da sam proizvod nalikuje originalu.

Uvođenje zona slobodne trgovine olakšalo je trgovanje krivotvorenim lijekovima te pružilo prostor za pakiranje i ponovno pakiranje proizvoda na načine kojima se prikriva njihovo pravo podrijetlo.

S problemima su suočene sve zemlje, ali posebno zemlje u razvoju, gdje je neslužbena distribucija raširenija i manje zaštićena. Izazovi s kojima se sve zemlje suočavaju povećali su se širenjem lažnih internetskih ljekarni koje često prodaju krivotvorene proizvode po niskim cijenama. Pokazalo se da su potrošači spremni riskirati pri kupnji proizvoda na internetu, pri čemu ponekad ne uzimaju u obzir posljedice kupnje i upotrebe proizvoda koji možda nisu propisno formulirani.

Povećanju trgovine krivotvorenim lijekovima pridonio je i nagli porast dostave proizvoda poštom. Više od 95 % carinskih zapljena lijekova u razdoblju od 2014. do 2016. odnosilo se na usluge redovne i hitne pošte, što je daleko iznad prosjeka u odnosu na druge vrste proizvoda. Nedostatak odgovarajućih informacija o poštanskim dostavama otežava otkrivanje i presretanje proizvoda u okviru nacionalne i međunarodne trgovine. Kad je riječ o uvozu, isprave su carinskim službenicima u trenutku uvoza obično dostupne samo u papirnatom obliku i nerijetko mogu sadržavati netočne podatke.

Vlade i predmetni sektor blisko surađuju u borbi protiv trgovine nedovoljno kvalitetnim i krivotvorenim lijekovima. Poduzete mjere kreću se od zakonodavnih mjera do kaznenog progona i informativnih kampanja. Na međunarodnoj su razini u tijeku mnoge inicijative za rješavanje sve većeg problema krivotvorenih lijekova, uključujući programe za borbu protiv kriminala koje vode INTERPOL i Svjetska zdravstvena organizacija.

O kakvim je učincima riječ?

Učinci krivotvorenih lijekova vidljivi su na više razina:

- u narušavanju zdravlja pojedinaca ili neuspjehu da odgovore na njihove zdravstvene potrebe na odgovarajući način. Procjenjuje se da svake godine od 72 000 do 169 000 djece može umrijeti od posljedica upale pluća uzrokovanih upotrebom krivotvorenih lijekova te da lažni lijekovi protiv malarije mogu dovesti do dodatnih 116 000 smrtnih slučajeva
- u smanjenju prodaje i šteti nanesejoj ugledu legitimnih proizvođača. Društva registrirana u Sjedinjenim Američkim Državama najjače su pogođena trgovinom krivotvorinama: s gotovo 38 % svih zaplijenjenih krivotvorenih lijekova povređuju se prava intelektualnog vlasništva poduzeća registriranih u Sjedinjenim Američkim Državama. Međutim, i druge zemlje OECD-a trpe znatnu štetu (posebno Švicarska, Njemačka i Francuska)
- u trošku i izgubljenim prihodima država i gospodarstava. Prema jednoj procjeni, trošak država EU-a u pogledu izgubljenih prihoda zbog trgovine krivotvorenim lijekovima iznosi oko 1,7 milijardi EUR

- u troškovima liječenja bolesnika na čije je zdravlje negativno utjecalo konzumiranje krivotvorenih lijekova
- u onečišćenju okoliša uzrokovanom nepravilnim praksama nereguliranih kriminalnih aktivnosti koje uključuju upotrebu potencijalno otrovnih kemikalija
- u socijalnim troškovima povezanim sa širenjem organiziranog kriminala i povećanjem nezaposlenosti – procjenjuje se gubitak više od 80 000 radnih mjesta u farmaceutskom sektoru i drugim sektorima koji s njime razmjenjuju robu i usluge.

Što nas očekuje?

Nezakonita trgovina krivotvorenim i piratskom robom znatan je problem koji sve više raste – s 2,5 % svjetske trgovine 2013. na 3,3 % svjetske trgovine 2016. Globalizacijom se otvaraju nove mogućnosti kojima kriminalne mreže proširuju opseg i razmjer nezakonite trgovine krivotvorenim i piratskom robom.

Svrha je analize u okviru ovog izvješća pomoći donositeljima odluka u javnom i privatnom sektoru kako bi bolje razumjeli prirodu i razmjer trgovine krivotvorenim lijekovima na svjetskoj razini te razradili primjerene, dosljedne odgovore politike koji se temelje na dokazima. Problemi na koje je potrebno odmah obratiti pozornost uključuju relativno blage kazne koje nemaju dovoljno odvraćajući učinak, pojavu i ulogu e-trgovine te okvire i čimbenike povezane sa zloupotrebom malih paketa u trgovini krivotvorenim lijekovima.